

Reactie internetconsultatie Klimaatplan

Datum reactie: 5 december 2024

Vanuit de basisgedachte van Planetary Health zijn nog veel concrete maatregelen te bedenken die in het klimaatplan opgenomen kunnen worden.

Er worden veel maatregelen opgedragen aan de industrie om de uitstoot van CO₂ te verminderen. Hierbij wordt vooral ingezet op de transitie van fossiele energie naar groene energie. Ook voor die transitie zal nog heel wat CO₂ worden geproduceerd voor de productie van windmolens, zonnepanelen, warmtepompen, elektrische leidingen etc.

Het is daarom zaak om vanuit beleid veel meer energie te steken in een structurele verandering van het huidige economische model en consumentengedrag. We moeten naar een economie en gedrag waarbij veel minder producten worden geproduceerd en geconsumeerd die op zich weinig bijdragen aan een goede levensstandaard (bijv fast fashion) of zelfs een negatief effect hierop hebben en op de publieke gezondheid (bijv. tabak en bewerkt voedsel (highly processed food)). De enorme toename aan chronische ziektes is indirect gerelateerd aan de marketing en winstgevendheid van drie grote industrieën: fossiele brandstoffen, tabak en bewerkt voedsel. Aan de vraagzijde moet de voorkeur en beschikbaarheid voor duurzame en gezonde producten worden gefaciliteerd door de overheid, en de productie en marketing van schadelijke producten beter worden gereguleerd. 'Niet geproduceerd staat gelijk aan zero uitstoot'.

“Wanneer publieke doelstellingen voor gezondheidsbescherming conflicteren met de markt, kan de overheid de markt ertoe aanzetten om schadelijke producten en diensten niet langer aan te prijzen, te beprizen, hun samenstelling aan te passen of deze in uiterste gevallen niet langer aan te bieden”
(Bron: Hagenaars en Mierau ESB, 109(4839), 21 november 2024)

Het is van belang om de vraag naar directe (gezondheids-)zorg te verminderen door in te zetten op goede preventie. Ondanks dat de levensverwachting steeds verder toeneemt blijkt het aantal jaren die in ongezondheid worden doorgebracht niet af te nemen. (Bron: rapport van het RIVM Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024, “Kiezen voor een gezonde toekomst”). Hierdoor zal bij ongewijzigd beleid de vraag naar zorg de komende jaren alsnog verder stijgen.

Een belangrijke factor van die groeiende vraag is de ongezonde leefstijl met al zijn negatieve gevolgen, zoals een verdere toename van het aantal mensen op latere leeftijd met overgewicht tot wel 60%. Bij de aanpak hiervan dient de overheid een veel meer plantaardige en suikervrije voeding te faciliteren en de highly processed voedselproductie en de fast food industrie te ontmoedigen en te reguleren. De huidige schijf van 5 dient te worden aangepast in de richting van het “Planetary Health Diet” (Bron: EAT Lancet Commission, 2024). Door deze transitie naar een meer plantaardig dieet neemt de CO₂ uitstoot, die door de veeteelt wordt veroorzaakt, sterk af. Betere gezondheid en afname CO₂ gaan hierbij hand in hand.

Daarnaast zullen we ons steeds meer in moeten zetten op het creëren van een gezonde inrichting van de leefomgeving, om zo ook beter voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering. Personen in financiële bestaansonzekerheid lijden het meest onder klimaatverandering. Ze wonen vaker in wijken met meer luchtverontreiniging, verkeerslawaai, weinig groen en meer verstening en in woningen die slecht te koelen zijn. Het zorgen voor schone lucht zal de leefomgeving en gezondheid van grote groepen kwetsbare mensen verbeteren. Aandacht voor gezondheid bij klimaat- en ruimtelijk beleid is daarom essentieel. Ook hier snijdt het mes aan twee kanten: een groenere omgeving leidt tot een gezondere levensstijl en minder zorgconsumptie.

Het onderwijs dient zich te richten op het aanleren van een gezonde levensstijl, verbeteren van mentale weerstand van kinderen en jongeren en het eten van gezonde voeding vanaf een jonge leeftijd. Investerings in onderwijs zijn nodig om de uitdagingen en crises van het Antropoceen het hoofd te kunnen bieden.

In de spreekkamer dient de afweging tussen het gebruik van medicijnen en de bijdrage die dat levert aan de kwaliteit van leven een belangrijk gespreksonderwerp te zijn. Verspilling van medicijnen moet ook aangepakt worden. Nu al zien we dat tonnen medicijnresten de waterkwaliteit zodanig beïnvloeden dat daarmee de kwaliteit van de leefomgeving onder druk komt te staan. De farmaceutische industrie levert een belangrijke bijdrage aan de CO2 uitstoot. Onnodig gebruik van medicijnen dient te worden voorkomen.

Expertisegroep 'Planetary Health' KAMG
Churchillaan 11, 7e etage
3527 GV Utrecht